

John Locke

John Locke (1632-1704), un filosof influent al secolului al XVII-lea și o figură cheie în Iluminism, a modelat profund gândirea politică modernă și conceptul de drepturi individuale prin lucrarea sa fundamentală, "Two Treatises of Government", prin care a pus bazele ideilor de drepturile naturale, teoria contractului social și separarea puterilor în stat. Advocatura sa pentru supremația rațiunii și toleranța a lăsat o amprentă durabilă asupra filosofiei politice, inspirând principii democratice și influențând elaboratorii Constituției Statelor Unite. Prin lucrări precum "A Letter Concerning Toleration" din 1689 și "Some Thoughts Concerning Education" din 1693, a devenit un pionier al libertății religioase și al unei noi modalități de înțelegere a educației, atât prin curriculum, cât și prin metodologie.

John Locke a afirmat că, în starea de natură, proprietatea privată era stabilită de legea naturală, nu de consimțământul universal, unde indivizii, în ciuda accesului egal la resursele furnizate de divinitate, trebuiau să le aproprie pentru supraviețuire, contestând noțiunea predominantă a proprietății comune. Locke justifică proprietatea privată prin aplicarea muncii la resursele comune, însă două condiții: indivizii nu ar trebui să revendice mai mult decât pot utiliza și nici să creeze prejudicii altora în acel proces, sugerând că bunurile excedentare ar trebui să fie schimbate și acumulate în active durabile precum aurul sau argintul - în bani.

Locke susține că crearea proprietății este sinonimă cu crearea valorii economice, afirmând că indivizii au dreptul la tot ceea ce creează prin amestecul muncii lor cu resursele lui Dumnezeu și că cu cât mai multă muncă este amestecată cu pământul, cu atât bunurile produse devin mai utile. Utilitatea sporită duce la o cerere mai mare pentru bunuri, influențând prețul lor. Prin urmare, munca are o relație cu prețul, dar această legătură este mediată de utilitatea pe care o creează și de cererea rezultată pentru bunurile produse.

Examinând lucrarea din 1692, prin care se opune unui proiect de lege de reducere a ratelor de dobândă, dezvoltă concepțiile sale cu privire la valoarea de piață și bani. El recunoaște că bunurile posedă o valoare intrinsecă naturală bazată pe utilitatea lor obiectivă în susținerea vieții umane, dar argumentează că această valoare nu determină valoarea de schimb specifică sau prețul bunurilor. Locke introduce ideea că prețul pe care oamenii sunt dispuși să-l plătească pentru un bun depinde de cantitatea sa raportată la cerere, interpretat în mod obișnuit ca dinamica ofertei și cererii. El sugerează că, pe măsură ce cantitatea unui bun scade, prețul său crește, iar pe măsură ce cantitatea crește, prețul scade. Astfel, valoarea relativă sau prețul unei lucruri depinde de utilitatea și raritatea sa, nu doar de cantitatea de muncă pe care o conține. Măsura utilității unui lucru, conform lui Locke, era prețul pentru care ar putea fi vândut în piața concurențială.

Lucrările economice ale lui Locke nu erau în primul rând academice, ci îi propuneau să teorizeze economia într-un mod care să ducă la acțiune imediată. Lucrarea "Some Considerations of the Consequences of the Lowering of Interest and Raising the Value of Money" a fost scrisă între 1668-1674, dar publicată în 1692, coincizând cu o altă criză economică în Marea Britanie care a dus la *recoinage-ul* din 1696. Cartea este împărțită în două părți. Prima parte se ocupă de reducerea ratei dobânzii, în timp ce a doua abordează problema devalorizării monedei. Devalorizarea, în acest context, implică ridicarea denominației monedei, urărirea greutății sau deprecierea aliajului său, rezultând într-un conținut mai mic de argint, menținând în același timp valoarea sa nominală - foarte similară cu o practică folosită de împărații romani târzii, ale căror rezultate ne sunt cunoscute astăzi.

În contextul dificultăților economice ale Angliei sfârșitului de secol XVII-lea, ratele ridicate de dobândă erau considerate contribuitoare la criză prin excluderea indivizilor ale caror afaceri aveau un randament scăzut, agravând șomajul, iar ideea de a le reduce artificial la 4% era în aer. Prin "Some Considerations", Locke argumentează împotriva ideii că ratele de dobândă pot fi stabilite prin lege, afirmând că oamenii împrumută bani din necesitate, nu din dorință, și că oamenii vor împrumuta la cele mai mici rate disponibile, determinate de forțele pieței, nu de măsuri legislative. El definește rata dobânzii ca prețul banilor și depinde de "valoarea adevărată și naturală" a banilor, care, la rândul său, este influențată și de cantitatea totală de bani în circulație și de relația sa cu comerțul general.

Dezbaterea privind *recoinage-ul* s-a concentrat pe întrebarea dacă să se devalorizeze moneda în timpul reemiterii ei; chiar a existat o propunere de devalorizare egală cu deprecierea generală curentă. Locke s-a opus vehement acestei propuneri, afirmând necesitatea ca moneda să revină la valoarea sa nominală. Reticiența lui Locke de a devaloriza moneda era înrădăcinată în credința sa că funcția principală a statului era de a menține banii ca măsură stabilă și depozit de valoare. A argumentat împotriva ideii că creșterea masei monetare ar putea fi realizată prin majorarea valorii nominale a monedei, subliniind importanța pstrării stabilității și fiabilității banilor ca mijloc de schimb. Sprijinul său pentru un *recoinage* fără devalorizare, în ciuda contractării monetare rezultate, poate fi înțeles prin credința sa că mijloacele de schimb trebuie să aibă o valoare intrinsecă. Locke a susținut că numai argintul și nu diverse jetoane cu valoare nominală pot achita datorii și cumpăra bunuri. A accentuat importanța proprietății, a banilor și a valorii drept concepte preexistente înainte de înființarea guvernului și nu era rolul statului să declare în mod arbitrar ce este valoros; în schimb, valoarea banilor ar trebui menținută în baza proprietăților sale intrinseci.

Lumea s-a schimbat mult de pe vremea lui Locke și, în timp ce băncile centrale sunt responsabile de stabilirea și ajustarea ratelor de dobândă, guvernele nu sunt explicit interzise să intervină în deciziile privind politica monetară; în cele mai multe cazuri, constituția unei țări sau legislația specifică poate include prevederi pentru a asigura independența băncii centrale și pentru a preveni intervenția directă a guvernului în deciziile privind politica monetară.

Pe de altă parte, în lumina pledoariei lui Locke pentru protejarea ofertei de bani, există mai multe legi care interzic "arderea banilor" - actul de distrugere intenționat a banilor, care duce la o reducere a ofertei de bani și încetinește rata inflației. Astfel de legi pot fi găsite în Australia (Section 16 of the Crimes Act of 1981), Canada (The Currency Act of 1985), Noua Zeelandă (Sect 28, Reserve Bank of New Zealand Act of 1990) sau Statele Unite (Title 18, United States Code, 331 & 332). Statele membre ale UE nu interzic distrugerea completă a unor cantități mici de bancnote euro dar interzic distrugerea neautorizată a unor sume mari, însă distrugerea acestora în scopuri artistice este tolerată.

Moștenirea lui Locke nu se limitează în niciun fel la observațiile sale economice, deoarece acestea au fost fie răspunsuri la problemele curente (cu privire la ratele dobânzilor și devalorizarea monedei), fie parte a conceptelor sale filozofice mai ample privind rolul statului și guvernului său (cu privire drepturile naturale și proprietatea privată). Moștenirea intelectuală a lui John Locke a modelat, fără îndoială, fundația societății moderne. Lucrările sale fundamentale, accentuând libertățile personale, reprezentarea în guvern, și o abordare holistică a educației, au furnizat baza ideologică pentru structurile politice și sociale contemporane. Ecoul ideilor lui Locke rezonază în redactarea constituțiilor moderne, cu cadrele constituționale ale națiunilor precum Franța și Statele Unite fiind profund influențate de contribuțiile sale filozofice, și a spune că lumea modernă este construită pe idealurile lui Locke ar fi o subapreciere.

Bibliografie

Karen I. Vaughn, "John Locke and the labor theory of value" in Journal of Libertarian Studies, Vol II, No. 4, pp 311-326

Oisín Gilmore, "A critique of John Locke and the value of money", Student Economic Review, Vol. 21, 2007

Locke, J. (1988) *Second Treatise in Locke: Two Treatises of Government Student Edition* (Cambridge Texts in the History of Political Thought) (ed.) Peter Laslett. Cambridge: Cambridge University Press.

Locke, J. (1990) *Some Considerations of the Consequences of the Lowering of Interest and Raising the Value of Money in Locke on Money*, Vol. 1 (ed.) Patrick Hyde Kelly. Oxford: Clarendon.

<https://www.britannica.com/biography/John-Locke/Two-Treatises-of-Government>

<https://banknotes.rba.gov.au/legal/deliberate-damage/>

<https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/c-52/page-1.html#h-142363>

<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32010H0191:EN:HTML>

<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000F0383:EN:HTML>

<https://www.thoughtco.com/is-burning-money-illegal-3367953>

Revision #2

Created 27 December 2023 07:47:11 by Christian Nasulea

Updated 24 January 2024 18:51:55 by Razvan Dumitrache